
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2022

Αρχαία Ελληνικά

12:40

φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

Ο ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΟΣ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ – ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ:

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ**A1α.**

1. Σωστό
2. Λάθος
3. Λάθος

A1β.

ἄνθρωπος → β, δ.
ζῶον → α, γ.

B1. Σε ένα ζωολογικό του έργου *Περὶ τὰ ζῶα ἱστορίαι* ο Αριστοτέλης γράφει ότι πολιτικά (με μεταφορική, βέβαια, σημασία) είναι τα ζῶα που αναλαμβάνουν και διεκπεραιώνουν όλα μαζί μια κοινή δραστηριότητα· ως πολιτικά όντα μνημονεύει – εκτός από τον άνθρωπο– τη μέλισσα, τη σφήκα, το μυρμήγκι και τον γερανό. Τα χαρακτηρίζει πολιτικά, με την έννοια ότι και συμβιώνουν με άλλα του ίδιου είδους και αναλαμβάνουν να φέρουν σε πέρας όλα μαζί μια στοιχειώδη κοινωνική δραστηριότητα που θα βοηθήσει στην επιβίωση του είδους, αλλά δεν έχουν τον έναρθο λόγο και τη λογική σκέψη. Διευκρινίζει, βέβαια, ότι υπάρχει διαφορά ανάμεσα στις πολιτικά οργανωμένες κοινωνίες των ανθρώπων και στις υποτυπώδεις συμβιωτικές σχέσεις των υπόλοιπων ζωντανών οργανισμών. Αυτό δηλώνεται από το ποσοτικό επίρρημα συγκριτικού βαθμού *μᾶλλον*.

Συνεχίζοντας επισημαίνει ότι η φύση δεν κάνει τίποτε χωρίς σκοπό· όλες οι φυσικές διεργασίες κάπου αποβλέπουν. Πρόκειται για φράση που επαναλαμβάνει ο Αριστοτέλης σε πολλές πραγματείες του. Υποστηρίζει ότι στη φύση τίποτε δεν γίνεται μάταια, τα πάντα εξυπηρετούν ορισμένη σκοπιμότητα, από την οποία και νοηματοδοτούνται: ...εἰ μὴτὲν μᾶτην ποιεῖ ἡ φύσις. Ἐνεκά του γὰρ πάντα ὑπάρχει τὰ φύσει, ἢ συμπτώματα ἔσται τῶν ἔνεκά του (αν είναι αλήθεια ότι η φύση τίποτε δεν κάνει

στην τύχη. Όλα, αλήθεια, τα φυσικά όντα υπάρχουν για κάποιον σκοπό, ή είναι τυχαία παραστρατήματα εκείνων που υπάρχουν για κάποιο σκοπό - Περί ψυχῆς, 434a3132). Στην ανάπτυξή της η θεωρία αυτή ονομάστηκε αριστοτελική τελολογία. Προνομιακός χώρος της τελολογίας είναι η βιολογία. Σχεδόν όλα τα παραδείγματα που φέρνει ο φιλόσοφος αντλούνται από την έμβια φύση· γίνεται αναφορά στα σχήματα των δοντιών, που είναι όπως είναι για να εξυπηρετούν την πρόσληψη και επεξεργασία των τροφών, στις στοχευμένες ενέργειες μυρμηγκιών και μελισσών για την επιβίωση της κοινότητάς τους, στην ύπαρξη και λειτουργία των φύλλων χάριν των καρπών. Βασίζεται, λοιπόν, ο Αριστοτέλης στη βιολογία και επεκτείνει το τελολογικό ερμηνευτικό μοντέλο του και σε άλλα πεδία των φυσικών επιστημών. Ο Αριστοτέλης αναφέρεται στην ειδοποιό διαφορά του ανθρώπου από τα υπόλοιπα έμβια όντα· μόνο ο άνθρωπος διαθέτει λόγον με τη διπλή σημασία του όρου, δηλαδή με τη δυνατότητα ομιλίας (έναρθρος λόγος) και με τη δυνατότητα της λογικής σκέψης, της διάνοιας, του λογικού, του ορθού λόγου (ενδιάθετος λόγος), που εκφράζεται με τον έναρθρο λόγο και την ομιλία. Η λέξη λόγος χρησιμοποιείται συχνά για να δηλωθούν αξεχώριστες μεταξύ τους η λογική (ως ιδιαίτερο γνώρισμα του ανθρώπου και ως διανοητική δραστηριότητα) και η γλώσσα (ως σύστημα σημείων και ως συγκεκριμένη έκφραση). Στο συγκεκριμένο χωρίο ο λόγος αντιδιαστέλλεται προς την φωνήν, και, συνεπώς, έχει ενισχυμένη τη σημασία της γλώσσας (χωρίς να χάνεται βέβαια η σημασία της ανθρώπινης λογικής). Έτσι, η πολιτική κοινωνία των ανθρώπων διαφοροποιείται από τη συμβιωτική κοινότητα των υπόλοιπων έμβιων όντων στη μορφή και στην ποιότητα της επικοινωνίας που εξελίσσεται μεταξύ των μελών των διάφορων ομάδων συνύπαρξης. Αυτό συμβαίνει, γιατί η φύση έδωσε μόνο στον άνθρωπο τον λόγον με τον οποίο υπερνικά τους περιορισμούς του αισθητού κόσμου, επειδή τον προόρισε να ζήσει σε πόλη. Με τον λόγον, μπορεί να δηλώνει το συμφέρον και το βλαβερό, το δίκαιο και το άδικο, να επικοινωνεί με τους συνανθρώπους του, να σκέφτεται, να εκφράζει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του, να συλλαμβάνει αφηρημένες ηθικές έννοιες και αξίες και να διατυπώνει ηθικές κρίσεις, καθώς και να διαμορφώνει, με τους συνανθρώπους του, νόμους, η ύπαρξη των οποίων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση, για να υπάρχουν πολιτικές κοινωνίες και να συμβιώνουν τα μέλη τους αρμονικά. Επομένως, ο λόγος δεν μπορεί να νοηθεί εκτός κοινωνίας και ο άνθρωπος χάρη στον λόγον έχει τη δυνατότητα να συγκροτεί πόλεις και να δημιουργεί πολιτισμό, που καλύπτουν βιολογικές, ψυχικές, συναισθηματικές και πνευματικές ανάγκες και να πραγματώνει τον ύψιστο σκοπό που του έχει ορίσει η φύση, δηλαδή την ευδαιμονία που είναι το αποτέλεσμα της αυτάρκειας (το εὖ ζῆν). Χωρίς τον λόγον ο άνθρωπος δεν θα ήταν σε θέση να αντιληφθεί τις ιδιαίτερες ανάγκες που προκύπτουν από τη συμβίωσή του, να επινοήσει και να επεξεργαστεί θεσμούς και νόμους.

Με αυτές τις αναφορές λοιπόν, ο Αριστοτέλης καταδεικνύει ότι ο άνθρωπος είναι πολιτικό ον που μπορεί να ευδαιμονεί σε μια οργανωμένη πολιτεία.

B3.

- 1.→δ
- 2.→ α
- 3.→ ε
- 4.→β
- 5.→ στ

B4α.

- 1.→ε
- 2.→δ
3. →ζ
4. →β
5. →α
6. →στ

B4β.

προηγούμενων: Η ομιλία του προηγούμενου εισηγητή ενθουσίασε το κοινό.

αδούλευτον: Η ποδοσφαιρική ομάδα αποδείχτηκε αδούλευτη, αφού δεν κατάφερε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του πρωταθλήματος.

Γ1. Γιατί αν δανειστούμε χρήματα, θα μπορέσουμε / θα είμαστε ικανοί με (προσφέροντας) μεγαλύτερο μισθό να προσελκύσουμε όλους τους ξένους πεζοναύτες που υπηρετούν σε αυτούς (στον αθηναϊκό στόλο). Γιατί η δύναμη της Αθήνας μπορεί να αγοραστεί (να είναι αγοραστή) περισσότερο παρά (να είναι) οικεία (στηριγμένη στους πολίτες της)· αντίθετα, η δική μας θα μπορούσε λιγότερο (πιο δύσκολα) να το πάθει αυτό, επειδή στηρίζεται περισσότερο στα σώματά μας παρά στα χρήματα.

Γ2. Σύμφωνα με την άποψη των Κορινθίων, η νίκη της Πελοποννησιακής Συμμαχίας μπορεί να επιτευχθεί για πολλούς λόγους. Αρχικά επειδή οι σύμμαχοι διαθέτουν αριθμητική υπεροχή και υπερτερούν σε πολεμική πείρα έναντι των αντιπάλων τους (πρώτον πλήθει... πολεμική). Έπειτα, επειδή όλοι τους ανεξαιρέτως είναι πειθαρχημένοι και εκτελούν τις διαταγές στο ακέραιο (όμοίως πάντα ...ίόντας). Ακόμη και στο ναυτικό, όπου οι Αθηναίοι υπερέχουν, οι Πελοποννήσιοι μπορούν να ετοιμάσουν στόλο με τα χρήματα που διαθέτει ο καθένας τους, αλλά και με τα χρήματα του κοινού τους ταμείου που υπάρχουν στην Ολυμπία και στους Δελφούς (ναυτικόν...Ολυμπία χρημάτων). Αν δηλαδή οι Πελοποννήσιοι δανειστούν τα παραπάνω χρήματα, θα μπορέσουν με αυτά προσφέροντας μεγαλύτερο μισθό να πάρουν με το μέρος τους όλους τους ξένους ναύτες που υπηρετούν στον Αθηναϊκό στόλο (δάνεισμα. . . ναυβάτας). Το πιο σημαντικό όμως σύμφωνα με την άποψη των Κορινθίων, είναι ότι η δύναμη της Αθήνας πιο πολύ αγοράζεται με χρήματα παρά στηρίζεται στους πολίτες της, σε αντίθεση με τη δύναμη των Πελοποννησίων που στηρίζεται περισσότερο στην πρόθεση τους να δώσουν και τη ζωή τους για την νίκη.

Γ3α. Ἐγὼ δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενος τοὺς πολέμους ἐγείρω.

Γ3β. ἀμυνόμεθα: ἄμυναι

καταθησόμεθα: κατάθου

ἐπικρατήσαι: ἐπικράτησον

προύχοντας: πρόσχες

πολλά: πλέονα /πλέ(ι)ω

Γ4α. ἔχοντες: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος ἡμεῖς, λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα ἐγείρομεν

ἐπικρατήσαι: τελικό απαρέμφατο ως υποκείμενο της απρόσωπης έκφρασης εἰκὸς (ἐστί) - ετεροπροσωπία

πλήθει: δοτική της αναφοράς στο προύχοντας

μισθῶ: δοτική του μέσου στο τελικό απαρέμφατο ὑπολαβεῖν

τοὺς ναυβάτας: αντικείμενο του τελικού απαρεμφάτου ὑπολαβεῖν

ἢ οἰκεία: β' ὀρος σύγκρισης ἀπὸ τοῦ μᾶλλον (συντακτικά λειτουργεί ὅπως και ο α' ὀρος σύγκρισης, ως κατηγορούμενο στο υποκείμενο του ρήματος ἢ δύναμις)

Γ4β. Οἱ Κορίνθιοι ἔλεγον αὐτοὺς (σφᾶς) δὲ τότε καὶ ἀδικουμένους τὸν πόλεμον ἐγείρειν.